

HEBREEËN

4

Gods rust binnengaan door te vertrouwen op
het volbrachte werk van Christus.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/hebreen/4

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De waarschuwing om Gods rust binnen te gaan	2 min	4
2	Kanaän als rustplaats voor Israël	4 min	5
3	Israëls uittocht als beeld voor christenen	3 min	8
4	Gods rust en de zevende scheppingsdag	2 min	11
5	De rust die Jozua niet kon geven	2 min	12
6	Sabbatsrust en het houden van de sabbat	2 min	14
7	Het feest van de ongezuurde broden vervullen	4 min	15
8	De uitleg van Gods rust als de hemel	3 min	17
9	Vandaag door geloof Gods rust binnengaan	3 min	19
10	Ophouden met vertrouwen op eigen werken	3 min	20
11	Rusten in het volbrachte werk van Christus	3 min	22
12	Jezus geeft rust van wettische lasten	2 min	23
13	Gods beloften verbinden met geloof	4 min	25
14	Gods Woord als een tweesnijdend zwaard	3 min	27

15	Lichaam, ziel en geest	3 min	29
16	Wat het Woord van elkaar scheidt	2 min	30
17	De ernst van Gods waarschuwing	3 min	31
18	Gods Woord onthult wat in het hart leeft	4 min	33
19	Jezus als meelevende Hogepriester	4 min	35
20	Jezus en de drie soorten verzoeken	5 min	37
21	Barmhartigheid bij de troon van genade	2 min	39
22	Genade als kracht om Gods wil te doen	2 min	40
23	Vrijmoedig Gods heiligdom binnengaan	2 min	42
	Om verder te lezen		43

1

De waarschuwing om Gods rust binnen te gaan

We zijn aangekomen bij Hebreeën hoofdstuk 4. Hier gaat het waarschuwende gedeelte verder dat in hoofdstuk 3 bij vers 7 begon en dat het grootste deel van hoofdstuk 4 beslaat, tot en met vers 13. We hebben 13 verzen aan het einde van hoofdstuk 3 en 13 verzen aan het begin van hoofdstuk 4. Met 26 verzen is dit een behoorlijk lange uitweiding ten opzichte van de hoofdredenering. De hoofdredenering, waarop in hoofdstuk 2, vers 17 en 18, al lijkt te zijn gezinspeeld, is dat Jezus de Hogepriester is. Over dat algemene thema zullen in de rest van het boek allerlei dingen worden gezegd. Maar we zien de bezorgdheid van de schrijver opnieuw naar voren komen in deze terugkerende waarschuwingen voor het gevaar van afvallen, afdrijven of niet verdergaan.

In hoofdstuk 3, vers 7, waar dit waarschuwende gedeelte begon, stond een lang citaat van vijf verzen uit Psalm 95. Het was een aansporing van de psalmdichter aan de Joden, de Israëlieten, van zijn generatie om niet dezelfde fout te maken als hun voorouders. Die hadden van God de belofte gekregen dat ze het Beloofde Land, Kanaän, zouden beërven. Deze erfenis in Kanaän werd beschouwd als een toestand van rust. In de psalm zegt David dat we niet moeten zijn zoals die generatie die Gods rust niet is binnengegaan. God was zelfs zo boos op hen dat Hij zwoer dat ze die rust niet zouden binnengaan.

Onze schrijver gaat uit sommige dingen in de psalm afleiden dat God zegt dat er op dit late tijdstip voor ons een gelegenheid is, misschien voor mensen in elke generatie, zolang het vandaag genoemd wordt. Zolang de dagen elkaar opvolgen, is er altijd een vandaag. Zolang er een vandaag is, zoals Psalm 95:7 begint:

Want Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. Heden, indien u Zijn stem hoort,

PSALMEN 95:7

kunnen we dat ook opvatten als tot ons gesproken, in onze tijd, en dus als een aanbod om Gods rust binnen te gaan.

2

Kanaän als rustplaats voor Israël

Ik wil iets verduidelijken. Ik zei aan het einde van onze vorige bijeenkomst dat het binnengaan van Kanaän soms werd aangeduid als het binnengaan van Gods rust. Ik wil je de Schriftgedeelten in het Oude Testament laten zien waar de schrijver aan denkt en waar Psalm 95 ook aan dacht. In Deuteronomium hoofdstuk 3, vers 20, zei Mozes in vers 19 en 20:

Alleen uw vrouwen, uw kleine kinderen en uw vee (ik weet dat u veel vee hebt) mogen in uw steden blijven, die ik u gegeven heb. Pas wanneer de HEERE ook aan uw broeders rust gegeven heeft, net als aan u, en ook zij het land in bezit hebben genomen dat de HEERE, uw God, hun geven zal aan de overzijde van de Jordaan, pas dan mag u terugkeren, eenieder naar zijn bezit, dat ik u gegeven heb.

DEUTERONOMIUM 3:19-20

Dit zijn instructies die Mozes geeft aan de halve stam Manasse en aan Gad en Ruben. Dat waren stammen die zich niet in het Beloofde Land wilden vestigen. Ze wilden zich ten oosten van de Jordaan vestigen, waar ze hun kamp hadden opgeslagen voordat ze het Beloofde Land binnengingen. Mozes zei:

Verder gebood ik u in die tijd: De HEERE, uw God, heeft u dit land gegeven om het in bezit te nemen. Alle dappere mannen moeten echter gewapend verdertrekken, voor uw broeders, de Israëlieten, uit. Alleen uw vrouwen, uw kleine kinderen en uw vee (ik weet dat u veel vee hebt) mogen in uw steden blijven, die ik u gegeven heb. Pas wanneer de HEERE ook aan uw broeders rust gegeven heeft, net als aan u, en ook zij het land in bezit hebben genomen dat de HEERE, uw God, hun geven zal aan de overzijde van de Jordaan, pas dan mag u terugkeren, eenieder naar zijn bezit, dat ik u gegeven heb.

DEUTERONOMIUM 3:18-20

Maar let erop dat hij zegt:

Totdat de Heer jullie broeders rust heeft gegeven.

Rust van oorlog, rust van strijd, rust van reizen. Wanneer ze zich kunnen vestigen, dat is het binnengaan van het Beloofde Land. Voor een generatie die 40 jaar heeft rondgezworven, klinkt dat heel goed: eindelijk rusten, zich vestigen en niet steeds verder hoeven zwerven.

In hoofdstuk 12 van Deuteronomium, vers 9, zegt Mozes tegen de Israëlieten:

Want u bent tot nu toe nog niet gekomen in de rust en in het erfelijk bezit dat de HEERE, uw God, u geven zal.

DEUTERONOMIUM 12:9

Opnieuw een verwijzing naar Kanaän als de rust. In Deuteronomium 25:19 staat:

Als de HEERE, uw God, u rust gegeven heeft van al uw vijanden van rondom, in het land dat de HEERE, uw God, u als erfelijk bezit geeft om dat in bezit te nemen, moet het zó zijn dat u de gedachtenis aan Amalek van onder de hemel uitwist. Vergeet het niet!

DEUTERONOMIUM 25:19

enzovoort. Het binnengaan van het land Kanaän wordt dus het binnengaan van rust genoemd.

Ook in Jozua 1:13 zien we het thema rust nog steeds in de context van het binnengaan van het land Kanaän. Jozua 1:13:

Denk aan het woord dat Mozes, de dienaar van de HEERE, u geboden heeft: De HEERE, uw God, geeft u rust, en Hij geeft u dit land.

JOZUA 1:13

Psalm 95 zegt dat God zei dat Hij de Israëlieten die niet geloofden Zijn rust niet zou laten binnengaan, dat wil zeggen, het land.

3

Israëls uittocht als beeld voor christenen

In hoofdstuk 4 van Hebreëen wil de schrijver een beetje spelen met dit woord ‘rust’. Hij ziet het binnengaan van Israël in het Beloofde Land als een type van wat christenen ervaren. Paulus zag Israëls omzwervingen in de woestijn en dergelijke ook als een onderdeel van wat christenen ervaren. In 1 Korinthe 10, de eerste 11 verzen, spreekt

Paulus erover hoe onze vaders uit Egypte kwamen.

En ik wil niet, broeders, dat u er geen weet van hebt dat onze vaders allen onder de wolk waren en allen door de zee zijn gegaan, en dat allen in Mozes gedoopt zijn in de wolk en in de zee, en allen hetzelfde geestelijke voedsel gegeten hebben, en allen dezelfde geestelijke drank gedronken hebben. Zij dronken namelijk uit een geestelijke rots, die hen volgde; en die rots was Christus. Maar in de meesten van hen heeft God geen welgevallen gehad, want zij zijn neergeveld in de woestijn. En deze dingen zijn gebeurd als voorbeelden voor ons, opdat wij niet zouden verlangen naar kwade dingen, zoals ook zij verlangd hebben. En word geen afgodendienaars zoals sommigen van hen, zoals geschreven staat: Het volk ging zitten om te eten en te drinken en zij stonden op om te feesten. En laten wij geen hoererij bedrijven, zoals sommigen van hen hoererij bedreven hebben, en op één dag vielen er drieëntwintigduizend. En laten wij Christus niet verzoeken, zoals ook sommigen van hen Hem verzocht hebben en door de slangen omgekomen zijn. En mor niet, zoals ook sommigen van hen gemord hebben en omgekomen zijn door de verderver. Al deze dingen nu zijn hun overkomen als voorbeelden voor ons, en ze zijn beschreven tot waarschuwing voor ons, over wie het einde van de eeuwen gekomen is.

1 KORINTHE 10:1-11

Hij zei dat ze in de wolk gedoopt werden.

In al die dingen waren ze een type. Dat is het eigenlijke woord dat Paulus in 1 Korinthe 10:6 gebruikt. Deze dingen waren een type. In onze Engelse Bijbel staat misschien 'examples for us', maar het woord in het Grieks is 'type'. Het vertrek van de kinderen

van Israël uit het land Egypte, de woestijn in, was dus werkelijk een beeld van ons eigen behoud. Vervolgens zei Paulus in de volgende vijf verzen of zo in 1 Korinthe 10:

Maar God was niet met hen allemaal tevreden.

1 KORINTHE 10:5

En hij zegt dat we niet zoals zij willen zijn.

want al die dingen overkwamen hun als een type. Hij gebruikt het woord ‘type’ opnieuw in 1 Korinthe 10:11. Opnieuw, ik denk dat er in onze Engelse Bijbel misschien ‘example’ staat, maar het Griekse woord is ‘type’.

Israëls ervaringen met de bevrijding uit Egypte, de omzwervingen in de woestijn en kennelijk ook het binnengaan van het beloofde land worden in het Nieuwe Testament allemaal gezien als typen die een voorafschaduwung zijn van een geestelijke weldaad voor de gelovige. Dat is het uitgangspunt dat we bij onze schrijver zullen zien wanneer we bij hoofdstuk 4 komen. Aan het einde van hoofdstuk 3 wijst hij erop dat die generatie die uit Egypte kwam, die rust niet kon binnengaan, Kanaän niet kon binnengaan, vanwege hun ongeloof.

4

Gods rust en de zevende scheppingsdag

Nu gaat hij verder:

Laten wij er dan beducht voor zijn dat iemand van u ooit schijnt achter te blijven, terwijl de belofte om in Zijn rust binnen te gaan nog van kracht is. Want ook aan ons is het Evangelie verkondigd, evenals aan hen. Maar het gepredikte woord bracht hun geen voordeel, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen die het hoorden. Wij die tot geloof gekomen zijn, gaan immers de rust binnen, zoals Hij gezegd heeft: Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij niet binnengaan! En dat terwijl Zijn werken al sinds de grondlegging van de wereld voltooid zijn.

HEBREEËN 4:1-3

Dat is de laatste regel van vers 3.

Want Hij heeft ergens over de zevende dag als volgt gesproken:
En God heeft op de zevende dag van al Zijn werken gerust.

HEBREEËN 4:4

Opnieuw zegt hij niet welke plaats dat is, hoewel je bij deze tekst haast wel moest weten waar hij staat.

Hij heeft het tot nu toe gehad over het binnengaan van Kanaän als de rust. Maar nu brengt hij hier terloops een andere plaats ter sprake die over rust spreekt: dat God op de zevende dag rustte van al Zijn werken. Dat kunnen we hier ook in onze gedachtegang verweven, en dat zal hij op een interessante manier doen. Maar nu worden er twee soorten rust uit het Oude Testament genoemd. De ene is Gods rust, waarbij God rustte op de sabbat, de zevende dag, en de andere is de rust die God aan

Zijn volk geeft. Deze twee zijn volgens mij in de gedachten van de schrijver met elkaar verbonden. God Zelf rust, en Hij geeft ons rust. De sabbat is het beeld van God Die rust. Kanaän is het beeld van Gods volk dat rust.

Hij brengt dat ter sprake, en dan vers 5:

En op deze plaats opnieuw: Zij zullen Mijn rust niet binnengaan!

HEBREEËN 4:5

Of, in het Hebreeuws:

Als ze Mijn rust binnengaan.

Omdat dus het feit blijft dat sommigen deze rust binnengaan, en dat zij aan wie het Evangelie eerst verkondigd was, niet binnengegaan zijn vanwege hun ongehoorzaamheid,

HEBREEËN 4:6

Trouwens, het laatste vers van hoofdstuk 3 zegt dat ze niet binnengingen vanwege ongeloof. Hier staat dat ze niet binnengingen vanwege ongehoorzaamheid. Opnieuw worden deze termen door elkaar gebruikt.

5

De rust die Jozua niet kon geven

bepaalt Hij opnieuw een zekere dag, namelijk heden, wanneer Hij zo lange tijd daarna door David zegt (zoals al eerder gezegd is): Heden, als u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet.

HEBREEËN 4:7

Daarmee wordt bedoeld: in de tijd van David, toen Psalm 95 werd geschreven. Daar verwijst hij naar:

bepaalt Hij opnieuw een zekere dag, namelijk heden, wanneer Hij zo lange tijd daarna door David zegt (zoals al eerder gezegd is): Heden, als u Zijn stem hoort, verhard dan uw hart niet. Want als Jozua hen al in de rust gebracht had, zou God daarna niet gesproken hebben over een andere dag.

HEBREEËN 4:7-8

Verwijzing gecontroleerd: de spreker noemde Psalmen 95, maar de bewoording is Hebreëen 4:7-8.

Nu staat er in de King James:

‘Als Jezus hun rust had gegeven.’ Maar Jezus is de Griekse vorm van de naam Jozua. Het is duidelijk dat de schrijver naar Jozua verwijst. Als Jozua hun de rust had gegeven door hen Kanaän binnen te brengen, dat wil zeggen, de uiteindelijke rust, dan zou het niet nodig zijn geweest dat David vijfhonderd jaar later sprak over het binnengaan van de rust door zijn generatie. Dat is wat deze schrijver betoogt.

Hij zegt dat wanneer David ‘Heden’ zei, dat lang na de verovering van Kanaän was, lang na de tijd van Jozua. In de tijd van Jozua gingen ze inderdaad de rust binnen. Ze kwamen inderdaad in de rust van Kanaän. Maar de schrijver zegt dat God meer op het oog moet hebben gehad dan alleen de rust van Kanaän. Waarom vinden we dan zoveel later, na zo'n lange tijd, nog steeds dit woord ‘Heden’?

Hij betoogt dus dat er inderdaad een rust was waarin Jozua het volk binnenbracht. Maar dat is niet de rust waarover de psalmdichter spreekt, want de psalmdichter deed zijn uitspraak veel later, na de tijd van Jozua. Daarom moet er een andere rust zijn. Dat is zijn punt in vers 9.

6

Sabbatsrust en het houden van de sabbat

Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God, want wie Zijn rust binnengegaan is, die heeft zelf ook van zijn werken gerust, zoals God van de Zijne. Laten wij ons dan beijveren om die rust binnen te gaan, opdat niemand door het volgen van dit voorbeeld van ongehoorzaamheid ten val zal komen.

HEBREEËN 4:9-11

Dit is een bijzonder mooi gedeelte, de verzen 9 tot en met 11. Maar hier komen we bij een vraag waarop niet alle uitleggers hetzelfde antwoord geven. Wanneer hij zegt:

Er blijft rust over voor het volk van God.

is het woord voor 'rust' daar in vers 9, en alleen in dat vers, een Grieks woord dat het houden van de sabbat betekent. Letterlijk staat er:

Het volk van God kan dus nog steeds de sabbat vieren.

Op de andere plaatsen waar het woord 'rust' voorkomt, staat niet hetzelfde woord. Maar hier staat het woord voor 'het houden van de sabbat'.

Dit woord heeft bepaalde christenen, vooral sabbatariërs, er natuurlijk toe gebracht te geloven dat de sabbatviering van het Oude Testament verplicht is voor christenen. Dit houden van de sabbat blijft bestaan, ook nu voor christenen. Dit is zo ongeveer het enige vers in het Nieuwe Testament dat zelfs maar bruikbaar zou zijn om te zeggen dat christenen de sabbat moeten houden. Maar zegt het dat ook?

Hij heeft een paar verzen eerder, in vers 4, de sabbattekst uit Genesis 2, vers 1 tot en met 3, al aangehaald. Die gaat over God Die op de zevende dag rustte. Hij vergelijkt dat enigszins met de rust in Kanaän, of brengt het daar in elk geval mee in verband. Zoals de rust in Kanaän een voorafbeelding en een schaduw van iets anders was, zo is ook de

sabbatsrust waarnaar hij verwijst bedoeld als een voorafbeelding en een schaduw van iets anders. Hij zegt niet dat wij noodzakelijkerwijs de sabbatdag op de Joodse manier houden. Maar er is iets wat wij doen dat daarmee overeenkomt.

7

Het feest van de ongezuurde broden vervullen

Voor het geval iemand vindt dat ik de bewoording van deze passage niet serieus genoeg neem, vestig ik je aandacht op een soortgelijke uitspraak van Paulus in 1 Korinthe 5. In 1 Korinthe 5, vers 7, staat:

Verwijder dan het oude zuurdeeg, opdat u een nieuw deeg zult zijn. U bent immers ongezuurd, want ook ons Paaslam is voor ons geslacht: Christus.

1 KORINTHE 5:7

Daarop volgt de aansporing: ‘Laten we het feest vieren.’ Welk feest? Pascha. Jezus is ons Pascha. Het Pascha is geofferd, dus laten we het feest vieren. Welk feest was dat? Het Feest van de ongezuurde broden. Volgens het Joodse ritueel werd het Pascha op de eerste dag van een week geslacht, en de rest van de week was het Feest van de ongezuurde broden. Paulus gebruikt die beeldspraak.

Laten wij dus feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosaardigheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid.

1 KORINTHE 5:8

En nu? Dan komt het Feest van de ongezuurde broden. Laten we dat feest vieren.

Paulus zegt duidelijk dat we het Feest van de ongezuurde broden moeten vieren. Wanneer hij zegt: ‘Laten we het feest vieren’, kan hij op geen ander feest doelen. Zelfs wat hij daarna zegt, maakt dat duidelijk. Hij bedoelt inderdaad het Feest van de ongezuurde broden. Maar zegt dit dat christenen het Joodse Feest van de ongezuurde

broden moeten vieren? Nee, daar is hij heel duidelijk over. We hebben het over ons onthouden van het zuurdeeg van slechtheid en boosaardigheid, niet over letterlijke gist in huis. We moeten leven met de ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid.

Hij gaf er een geestelijke betekenis aan. Wanneer hij zegt:

Laten we het feest vieren, dat wil zeggen het Feest van de ongezuurde broden, bedoelt hij dat we de geestelijke betekenis van het feest in praktijk moeten brengen. De Joden vieren het feest op een rituele manier. Wij vieren het feest ook, maar wij brengen de geestelijke vervulling ervan in praktijk.

Iemand zou Paulus zo kunnen opvatten als hij dat wilde, maar dan zou hij het mis hebben. Hij zou kunnen aannemen dat Paulus zegt dat christenen werkelijk de Joodse feesten zouden moeten vieren. Want Paulus zegt hier immers:

Verwijder dan het oude zuurdeeg, opdat u een nieuw deeg zult zijn. U bent immers ongezuurd, want ook ons Paaslam is voor ons geslacht: Christus. Laten wij dus feestvieren, niet met oud zuurdeeg, ook niet met zuurdeeg van slechtheid en boosaardigheid, maar met ongezuurde broden van oprechtheid en waarheid.

1 KORINTHE 5:7-8

en dat staat in de context van Jezus, ons Pascha. Het moet dus het Feest van de ongezuurde broden zijn. Hij noemt zelfs ongezuurde broden. Hij noemt zelfs zuurdeeg. Maar de manier waarop hij het noemt, maakt duidelijk dat hij het heeft over een geestelijk Feest van de ongezuurde broden, over geestelijk zuurdeeg. Je vermijdt het zuurdeeg van slechtheid en boosaardigheid, en je leidt een leven van ongezuurde broden, van oprechtheid en waarheid.

Het is duidelijk dat, hoewel het klinkt alsof hij zegt: 'Laten we het Joodse feest vieren', hij bedoelt dat wij, zoals de Joden het rituele feest vieren, het feest op onze manier zullen vieren, op de geestelijke manier. Het ritueel was een voorafbeelding en een

schaduw van iets geestelijks. Wij zullen het feest vieren naar de geestelijke betekenis ervan, door slechtheid en boosaardigheid te vermijden en in oprechtheid en waarheid te leven. Dat is het vermijden van het zuurdeeg.

Wanneer de schrijver hier zegt:

Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God,

HEBREEËN 4:9

bedoelt hij niet noodzakelijkerwijs de rituele sabbat. Hij vergelijkt immers de sabbat van het Oude Testament met het binnengaan van Kanaän. Hij laat het binnengaan van Kanaän duidelijk overeenkomen met iets geestelijks. De sabbat komt dus overeen met iets geestelijks. Hij heeft twee vormen van rust uit het Oude Testament, die letterlijk rust waren. Maar die twee worden samengebracht om te spreken over de rust of de sabbat die wij houden.

8

De uitleg van Gods rust als de hemel

Welke sabbat houden wij? Zelfs daarover bestaat verschil van mening. Ook onder degenen die dit vers niet gebruiken om te bewijzen dat je de sabbat moet houden, bestaan nog twee opvattingen over de rust waarop hij doelt. Eén opvatting is dat hij het over de hemel heeft. Dit is zelfs de opvatting die ik het vaakst bij uitleggers tegenkom. Ik denk niet dat het de beste opvatting is. Maar uitleggers van Hebreeën lijken deze rust heel vaak, zo niet altijd, te betrekken op het naar de hemel gaan. Met andere woorden, er is een rust aan het einde van ons leven.

Er zijn wel argumenten voor die opvatting aan te voeren. Stel dat de uittocht van de Israëlieten uit Egypte in 1 Korinthe 10 overeenkomt met ons behoud. En stel dat hun verplichting om tijdens de veertig jaar rondzwerven afgoderij en ontucht te vermijden ons leven nu voorstelt. Wat beeldt het oversteken van de Jordaan dan uit, vanuit de woestijn het beloofde land in? De dood? Als het rondzwerven in de woestijn ons huidige leven voorstelt, wat komt er dan na dit leven? Wanneer zij Kanaän binnengaan? Wanneer wij naar de hemel gaan? Veel mensen zien de rust waar deze

schrijver en Paulus het over hebben als het binnengaan van de hemel wanneer we sterven. Juist die veronderstelling heeft veel christelijke literatuur en veel kerkliederen gevormd. In De Christenreis staat het oversteken van de Jordaan bijvoorbeeld voor het gaan naar de hemelse stad, het beloofde land, de hemel. Dat is in het verhaal van De Christenreis het moment waarop de christen sterft en naar de hemel gaat. Veel gezangen spreken over het oversteken van de Jordaan, waarmee ze bedoelen: ‘Wanneer ik sterf, zal ik de Jordaan oversteken en in het beloofde land in de hemel zijn.’ Het is onder christenen heel gebruikelijk om deze rust, die we binnengaan door de Jordaan over te steken en het beloofde land binnen te gaan, te zien als een beeld van het sterven.

Er is zelfs enige steun vanuit de Schrift die aanleiding zou kunnen geven tot die opvatting. Als je naar Openbaring 14 kijkt, dan staat er in Openbaring 14:13:

En ik hoorde een stem uit de hemel tegen mij zeggen: Schrijf: Zalig zijn de doden die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten van hun inspanningen, en hun werken volgen met hen.

OPENBARING 14:13

Dus wanneer mensen in de Heere sterven, gaan ze een rust binnen. Als Openbaring het woord ‘rust’ op dezelfde manier zou gebruiken als de schrijver van Hebreeën, dan zou dat zeker steun geven aan wat waarschijnlijk de meest gangbare opvatting onder christenen is: dat de rust die we moeten binnengaan de hemel is. We steken de Jordaan over wanneer we sterven en komen in het volgende leven in het beloofde land terecht.

9

Vandaag door geloof Gods rust binnengaan

Maar volgens mij bedoelt de schrijver van Hebreeëen het niet zo, al kan ik begrijpen waarom mensen het zo zien. Volgens mij zegt hij een aantal dingen die daar niet bij passen. Hij zegt bijvoorbeeld eerder, in vers 3 van dit hoofdstuk:

Laten wij er dan beducht voor zijn dat iemand van u ooit schijnt achter te blijven, terwijl de belofte om in Zijn rust binnen te gaan nog van kracht is. Want ook aan ons is het Evangelie verkondigd, evenals aan hen. Maar het gepredikte woord bracht hun geen voordeel, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen die het hoorden. Wij die tot geloof gekomen zijn, gaan immers de rust binnen, zoals Hij gezegd heeft: Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij niet binnengaan! En dat terwijl Zijn werken al sinds de grondlegging van de wereld voltooid zijn.

HEBREEËN 4:1-3

Tegenwoordige tijd. Hij zegt niet dat wij die geloven die rust zullen binnengaan, maar dat we dat door te geloven daadwerkelijk doen. Door te geloven gaan we die rust binnen. In vers 10 zegt hij:

Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God, want wie Zijn rust binnengegaan is, die heeft zelf ook van zijn werken gerust, zoals God van de Zijne. Laten wij ons dan beijveren om die rust binnen te gaan, opdat niemand door het volgen van dit voorbeeld van ongehoorzaamheid ten val zal komen.

HEBREEËN 4:9-11

Natuurlijk kan het betekenen dat je je moet inspannen en moet volharden om uiteindelijk in de hemel te komen. Je spant je dus in en streeft ernaar die rust binnen te gaan. Maar de bewoordingen hier sporen hen volgens mij aan om nu iets te doen, niet later: om vandaag Zijn rust binnen te gaan.

Want Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. Heden, indien u Zijn stem hoort,

PSALMEN 95:7

Dat is wat zijn gebruik van Psalm 95 en zijn herhaalde verwijzing naar vandaag impliceren. Vandaag. Vandaag. We moeten vandaag binnengaan. Hij bedoelde niet dat we vandaag moeten sterven en naar de hemel moeten gaan. Maar we moeten vandaag die rust binnengaan, die er nog steeds is om binnen te gaan. En dat zegt hij natuurlijk in vers 6:

Omdat er nog steeds mensen die rust moeten binnengaan.

Dat wil zeggen: het is verplicht. Sommigen van ons moeten dat doen.

De spreker baseert deze uitleg op de Engelse formulering ‘must enter’ (‘moeten binnengaan’). De hierboven aangehaalde HSV formuleert dit als ‘dat sommigen deze rust binnengaan’, zonder het woord ‘moeten’.

10

Ophouden met vertrouwen op eigen werken

Volgens mij moeten we de rust daarom zien als iets geestelijks. De sabbatsrust is iets geestelijks, een geestelijke gemoedstoestand, net zoals het vieren van het Feest van de ongezuurde broden iets geestelijks is. En wat is het? Daar in vers 10 staat:

Wie Zijn rust is binnengegaan, is zelf ook opgehouden met werken.

In veel gevallen in het Nieuwe Testament, wanneer er over werken wordt gesproken als iets waarmee je moet ophouden, of wanneer er negatief over werken wordt gesproken — bijvoorbeeld dat je niet door werken behouden wordt — gaat het over de

Joodse werken die volgens de voorschriften van de wet worden gedaan. Daarmee probeert iemand door onder de wet te staan met God in het reine te komen. Dat is zeker wat Paulus in bijna alle gevallen bedoelt wanneer hij negatief over werken spreekt. Hij heeft het bijna altijd over de Joodse wet, werken van de wet. Daarmee bedoelt hij gewoonlijk dingen als besnijdenis, het houden van feesten, koosjer eten en dergelijke. Dat zijn de dingen die Paulus gewoonlijk werken van de wet noemt.

De schrijver van Hebreeëen denkt misschien op dezelfde manier, vooral omdat zijn lezers overwegen terug te keren naar de werken van de wet, terug naar het oude verbond. Hij zegt: nee, je zult alleen in Gods rust zijn als je ophoudt met die werken. Je houdt op met je eigen werken. Dat zijn Gods werken niet. Dat zijn je eigen werken. Je houdt op met vertrouwen op je eigen werken.

Je kunt twee dingen doen. Je kunt je inspannen om door hard te werken met God in het reine te komen. En dan zul je nooit helemaal weten of je je wel genoeg inspant. Je zult nooit helemaal weten of de hoeveelheid werken die je nu doet voldoende is. Want het is niet duidelijk waar de grens ligt waarbij je genoeg goede werken hebt gedaan om echt met God in het reine te zijn. En ook niet of de goede werken die je doet werkelijk opwegen tegen het aantal slechte werken. Je kunt nooit tot rust komen. Als je denkt dat je door je eigen werken behouden moet worden, kun je daaraan werken en kun je zelfs veel goede werken doen, maar je kunt het nooit zeker weten. Je kunt er nooit gerust op zijn dat je met God in het reine bent. Voor zover jij weet, verwacht Hij misschien nog iets meer. Misschien moet er nog een offer worden gebracht, als het toevallig Joodse werken zijn die je doet. Misschien zie je nog iets anders over het hoofd. Als je op je eigen werken rekent, zul je niet tot rust komen. Rust komt wanneer je op het werk van Christus rekent.

11

Rusten in het volbrachte werk van Christus

Dit is waar het om gaat. De reden dat de sabbat in deze bespreking ter sprake kwam, is dat de sabbat, zoals hij uit Genesis 2 aanhaalde, het moment was waarop God rustte. Waarom rustte Hij? Er staat dat het was omdat Hij Zijn werken had voltooid.

Toen God op de zevende dag Zijn werk, dat Hij gemaakt had, voltooid had, rustte Hij op de zevende dag van al Zijn werk, dat Hij gemaakt had.

GENESIS 2:2

Zijn werken waren voltooid, en daarom rustte God.

Wanneer we zeggen dat God rustte, betekent dat niet dat Hij niets deed. Het betekent niet dat Hij met pensioen ging. Het betekent dat Hij met dat project ophield omdat het project voltooid was. Hij rustte van Zijn scheppingswerk. Hij deed andere dingen. Net zoals een rustdag van je werk niet betekent dat je het gras niet gaat maaien. Het betekent alleen dat je niet naar je werk gaat om dat werk te doen. Je rust van het ene soort werk, en misschien doe je iets anders.

Toen God met Zijn scheppingsproject bezig was, werkte Hij zes dagen. Toen het klaar was, rustte Hij van dat werk. Wat de verlossing betreft, deed Christus het werk, en Hij rustte. Dat is iets waarop de schrijver van Hebreeën in hoofdstuk 10 zal ingaan.

En iedere priester stond wel dagelijks te dienen en bracht vaak dezelfde slachtoffers, die de zonden toch nooit zouden kunnen wegnemen, maar deze Priester is, nadat Hij één slachtoffer voor de zonden geofferd had, tot in eeuwigheid gezeten aan de rechter hand van God.

HEBREEËN 10:11-12

Ze krijgen het werk nooit af. Christus kreeg het werk met één offer af en ging zitten. Hij bevindt Zich in een houding van rust van dat werk.

Als je wilt weten hoe je rechtvaardig kunt zijn: het is al gedaan. Het werk is gedaan. Jezus heeft het gedaan. Je rust in Zijn volbrachte werk, zoals predikers soms zeggen. De Bijbel gebruikt die uitdrukking nergens, maar het is een goede uitdrukking. Dit is waar de schrijver het volgens mij over heeft. We houden op met ons in te spannen. We houden op met te rekenen op onze werken om met God in het reine te komen, en gaan ervan uit dat Jezus dat heeft gedaan. Hij heeft het eens en voor altijd gedaan. Hij zit; waarom zou ik dan niet zitten?

en heeft ons met Hem opgewekt en met Hem in de hemelse gewesten gezet in Christus Jezus,

EFEZE 2:6

staat er in Efeze 2:6. Dus Christus zit; ik zit, in zekere zin. In één opzicht bevind ik me in een houding van rust.

12

Jezus geeft rust van wettische lasten

Jezus zei:

Kom naar Mij toe, allen die vermoeid en belast zijn, en Ik zal u rust geven. Neem Mijn juk op u, en leer van Mij dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart; en u zult rust vinden voor uw ziel;

MATTHEÛS 11:28-29

Dit is de rust waar de schrijver van Hebreeën het volgens mij over heeft: de rust voor je ziel die komt wanneer je de zware last aflegt. Wat was die last? Wetticisme. Jezus zei in Mattheüs 23 tegen de Farizeeën:

Jullie leggen zware, moeilijk te dragen lasten op de schouders van mensen.

MATTHEÛS 23:4

Hij bedoelt al die wettelijke eisen die zij, de Farizeeën, aan mensen oplegden. Mensen gingen gebukt onder die last, die zware wettische last. Jezus zei:

Jullie die allemaal zo zwaar belast zijn en zoveel te dragen hebben, Ik zal jullie daarvan rust geven. Kom naar Mij toe, dan zullen jullie innerlijk rust vinden.

Dat zul je niet vinden in het wetticisme van het jodendom. Je zult het vinden wanneer je het opgeeft om op je eigen werken te vertrouwen en rust in Zijn volbrachte werk. Dit is iets waarin christenen binnengaan. Dit is in feite gewoon het normale christelijke leven, waarvan de lezers volgens mij weer aan het afdrijven waren. Ze gingen er niet van uit dat Jezus het laatste woord en het definitieve woord en het volbrachte werk was. Ze wilden teruggaan naar de werken die ze eerder in de tempel hadden gedaan en daar dan min of meer op rekenen.

Hij zegt: 'Nee, ik zie dat je in de verleiding komt om daarnaar terug te gaan, maar je moet je inspannen om dat niet te doen. Vecht tegen die neiging.' Hij zegt in vers 11:

Er blijft dus nog een sabbatsrust over voor het volk van God, want wie Zijn rust binnengegaan is, die heeft zelf ook van zijn werken gerust, zoals God van de Zijne. Laten wij ons dan beijveren om die rust binnen te gaan, opdat niemand door het volgen van dit voorbeeld van ongehoorzaamheid ten val zal komen.

HEBREEËN 4:9-11

13

Gods beloften verbinden met geloof

Ik heb er niets over gezegd — misschien was dat ook niet nodig — maar ik wil nog even iets zeggen over een eerdere passage. Ik vind vers 2 mooi. De verzen 1 en 2 zijn echt belangrijk genoeg om er iets langer naar te kijken dan we hebben gedaan. Volgens mij hebben we ze grotendeels zonder commentaar gelezen. Hij zegt:

Laten wij er dan beducht voor zijn dat iemand van u ooit schijnt achter te blijven, terwijl de belofte om in Zijn rust binnen te gaan nog van kracht is. Want ook aan ons is het Evangelie verkondigd, evenals aan hen. Maar het gepredikte woord bracht hun geen voordeel, omdat het niet met geloof gepaard ging bij hen die het hoorden. Wij die tot geloof gekomen zijn, gaan immers de rust binnen, zoals Hij gezegd heeft: Daarom heb Ik in Mijn toorn gezworen: Mijn rust zullen zij niet binnengaan! En dat terwijl Zijn werken al sinds de grondlegging van de wereld voltooid zijn.

HEBREEËN 4:1-3

En inmiddels hebben we besproken wat er misschien met die rust wordt bedoeld.

Evangelie betekent goed nieuws. Aan ons is goed nieuws verkondigd, net als aan hen. Ook zij kregen goed nieuws te horen. Zij hadden niet dezelfde boodschap, hetzelfde Evangelie, als wij. Maar ze hadden een belofte van God. Goed nieuws: God geeft jullie dit beloofde land. Dus zij hadden een woord van God. Wij hebben een woord van God. Het zijn goede woorden, goed nieuws.

Wat hier wordt geïmpliceerd, is heel duidelijk. God heeft ook ons een belofte gegeven, maar die baat ons misschien niet als die niet met geloof gepaard gaat. Zij hadden een woord van God dat beslist in vervulling gaat als je erop vertrouwt. Als zij op God hadden vertrouwd en tegen de reuzen waren opgetrokken, zouden de reuzen ten onder zijn gegaan. De steden van Kanaän zouden vallen. Israël zou hebben overwonnen, want God had dat beloofd. Als je een belofte van God hebt, dan is die waar. En als je

erop vertrouwt, zal die in vervulling gaan. Zij zagen dat in die generatie niet in vervulling gaan, omdat ze het niet geloofden. Ze lieten het niet met geloof gepaard gaan. Ze hadden het woord, maar ze hadden het geloof niet. En hij zegt dat wij in een vergelijkbare situatie verkeren. Wij hebben een belofte van God dat we rechtvaardig voor God kunnen zijn, dat we deze geestelijke rust kunnen binnengaan. Maar dat woord brengt het niet tot stand tenzij we het geloven. Je moet het met geloof gepaard laten gaan.

Er moeten hier twee bestanddelen zijn. Het ene is de belofte en het andere is jouw vertrouwen in die belofte. Zij hadden er geen baat bij, en jij zult er ook geen baat bij hebben. God kan zoveel beloften doen als Hij wil, maar het zal niet gebeuren als je het niet gelooft. Het zal jou niet overkomen. Het zal voor jou niet gebeuren. Dus het is niet genoeg om alleen maar te weten dat God beloften heeft gedaan. Je moet die beloften aangrijpen en je eigen geloof ermee verbinden. Met andere woorden, je moet besluiten dat je op die beloften en hun betrouwbaarheid zult vertrouwen.

Zoals we zagen, verweeft hij deze beloften over de rust in Kanaän en over de sabbatsrust met elkaar. God rustte op de sabbat. Hij gaf Zijn volk rust in Kanaän. Christus rust van Zijn werk om de wereld te behouden. Hij heeft de wereld verlost door Zijn ene offer. Hij zit aan de rechterhand van God. Hij rust. En wij gaan Zijn rust binnen. Hij geeft ons rust in Hem.

en heeft ons met Hem opgewekt en met Hem in de hemelse gewesten gezet in Christus Jezus,

EFEZE 2:6

zegt Paulus in Efeze 2:6.

Het is dus niet zo dat we onze eigen rust binnengaan. We gaan Zijn rust binnen. Hij rust al. Wij genieten samen met Hem van die rust. Wij zitten met Hem. Onze ziel komt tot rust doordat we met Christus delen in wat Hij heeft volbracht en vertrouwen op Zijn volbrachte werk. Dat is wat rust volgens mij is.

14

Gods Woord als een tweesnijdend zwaard

Nu zeggen vers 12 en 13:

Want het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot op de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg, en het oordeelt de overleggingen en gedachten van het hart. En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alles ligt naakt en ontbloot voor de ogen van Hem aan Wie wij rekenschap hebben af te leggen.

HEBREEËN 4:12-13

We kennen vers 12 vast allemaal.

Dit beeld van het Woord van God als een zwaard vinden we ook in Efeze. Wanneer Paulus in Efeze 6:17 over de wapenrusting van God spreekt, zegt hij:

En neem de helm van de zaligheid en het zwaard van de Geest, dat is Gods Woord,

EFEZE 6:17

Het geestelijke zwaard is het Woord. Hier zegt hij dat het Woord scherper is dan een tweesnijdend zwaard.

In Openbaring 1 en in Openbaring 19 zien we een scherp tweesnijdend zwaard uit Jezus' mond komen. Wat komt er uit iemands mond? Zijn woorden. Het beeldt uit dat Zijn woord als een scherp zwaard is, waarmee Hij uittrekt en oorlog voert tegen de wereld. Dat is de verkondiging van het Evangelie, Gods woord dat als het ware uitgaat om de volken te overwinnen. Het komt uit Jezus' mond, Zijn woorden. Het woord is als een zwaard.

Sommigen van ons vinden dat een heel mooi beeld, en we kennen dit vers en halen het misschien aan. Maar dan rijst de vraag: waarom wordt het hier genoemd? Welke functie heeft deze uitspraak op deze plaats, in dit betoog? Het is zo'n vers dat je uit de tekst licht om het uit je hoofd te leren en aan te halen in situaties waarin je dat wilt. Maar je let nooit op wat ervoor of erna staat, en vraagt je nooit af: 'Waarom zei de schrijver dit?' Hij schrijft geen boek met spreuken, met een heleboel op zichzelf staande wijsheden die je er gewoon uit kunt pikken voor je favoriete gelegenheid. Dit maakt deel uit van de voortgang van zijn betoog.

Ik moet je zeggen dat het moeilijk is om die vraag te beantwoorden. Ik weet eigenlijk niet of ik het zeker weet. Maar wat hij lijkt te zeggen, gaat over het Woord van God, het woord waar zij geen baat bij hadden omdat ze het niet met geloof gepaard lieten gaan. Wij hebben dat woord van God ook, die belofte van God. Er is een goede boodschap, een Evangelie, goed nieuws, een woord van God dat Hij ons heeft gegeven. En het is in staat de resultaten tot stand te brengen die Hij belooft, als we het met geloof gepaard laten gaan.

Het is net als met de Israëlieten, die bang waren dat ze het land niet konden binnengaan en de reuzen niet konden overwinnen. Ze hadden het Woord van God. Ze hadden een zwaard dat elke vijand kon overwinnen. Wij hebben datzelfde voordeel. Wij hebben het Woord van God. Het is een krachtig wapen. Het is een krachtig, scherp zwaard.

Hij beschrijft het niet zozeer als een wapen voor geestelijke strijd. Maar hij vermeldt wel dat het:

dringt zelfs door tot waar ziel en geest, gewrichten en merg van elkaar gescheiden worden, en doorziet de gedachten en bedoelingen van het hart.

Wat betekent nu:

15

Lichaam, ziel en geest

‘Dringt zelfs door tot waar ziel en geest, gewrichten en merg van elkaar gescheiden worden’? Je weet misschien dat er een theologisch geschil is dat je eigenlijk nooit hoeft op te lossen, omdat het niet zoveel praktische waarde heeft. Maar er is een geschil tussen mensen die dichotomisten en trichotomisten zijn. Dit heeft te maken met de vraag uit hoeveel delen of bestanddelen de mens bestaat. Zijn er drie delen: lichaam, ziel en geest? Of zijn er maar twee delen, het lichaam en een ander deel dat niet lichamelijk is, dat afwisselend de ziel of de geest, het hart of de innerlijke mens genoemd kan worden? Met andere woorden, sommige theologen geloven dat de mens twee delen heeft, de uiterlijke mens en de innerlijke mens. De uiterlijke mens is het lichaam. De innerlijke mens is dat niet-lichamelijke deel van ons. Dat niet-lichamelijke deel kan de ziel of de geest of het hart worden genoemd, of met een aantal andere termen worden aangeduid, maar die betekenen allemaal hetzelfde. Er zijn maar twee delen: lichamelijk en niet-lichamelijk.

Anderen vinden dat de ziel en de geest geen twee verschillende termen voor hetzelfde zijn, maar dat ze van elkaar onderscheiden kunnen worden. Wij bestaan uit drie delen: het lichaam, de ziel en de geest. Wat is het verschil tussen de ziel en de geest? Dat is niet helemaal duidelijk. Dat is een van de redenen waarom er zowel dichotomisten als trichotomisten kunnen zijn. Een dichotomist gelooft dat er maar twee delen zijn. Als de Schrift heel duidelijk zou zeggen: ‘De ziel is dit en de geest is dat andere’, en ons zou vertellen wat het verschil is, dan zouden er geen dichotomisten zijn. Dan zouden we allemaal trichotomisten zijn. Maar omdat ziel en geest termen zijn die in veel passages min of meer door elkaar worden gebruikt, heeft dat geleid tot de overtuiging dat ze allebei hetzelfde zouden kunnen zijn.

Het is een discussie die eigenlijk niet beslecht hoeft te worden. Ik denk dat ik een trichotomist ben. Ik zeg ‘ik denk’, omdat ik er niet onwrikbaar aan vasthoud. Ik ben vanaf mijn jeugd altijd een trichotomist geweest. Ik geloof in lichaam, ziel en geest. Als het anders blijkt te zijn, zal dat me helemaal niet storen. Maar een trichotomist

zoals ik zou zeggen dat het lichaam de lichamelijke mens is. De ziel is zoiets als wat we het verstand, het intellect, de emoties, de wil zouden kunnen noemen. Zo omschrijven mensen de ziel gewoonlijk: het intellect, de emoties en de wil.

De geest daarentegen is niet precies hetzelfde als het verstand. Het is meer het vermogen tot geestelijk leven, het vermogen om God te kennen, om een geestelijk wezen te zijn, niet alleen een verstandelijk wezen. Waar binnen dit denkkader het verschil ligt tussen de ziel en de geest, is niet altijd duidelijk, maar het is ook niet erg belangrijk. Ik ken geen enkele reden waarom we de antwoorden hierop zouden moeten weten.

16

Wat het Woord van elkaar scheidt

Maar in dat debat zijn er maar een paar plaatsen waar je zou kunnen zeggen dat ziel en geest als afzonderlijke eenheden worden behandeld, die van elkaar gescheiden kunnen worden. Dit is de belangrijkste, omdat er staat dat het Woord van God:

Want het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot op de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg, en het oordeelt de overleggingen en gedachten van het hart.

HEBREEËN 4:12

Als daarmee wordt gezegd dat de ziel en de geest weliswaar nauw met elkaar verbonden zijn, maar toch van elkaar gescheiden kunnen worden, dan kan het Woord van God onderscheid maken tussen de ziel aan de ene kant en de geest aan de andere kant. Daarmee is het pleit voor de trichotomie meteen beslecht. Er is een ziel en er is een geest, en die kunnen van elkaar gescheiden worden. Ze zijn niet hetzelfde. Het zijn geen synoniemen.

Toch zou ik zeggen dat je hier ook op een andere manier naar kunt kijken, die de opvatting van de trichotomie niet bevestigt. Namelijk dat hij het heeft over een scheiding tussen twee delen: aan de ene kant de ziel en de geest, aan de andere kant de gewrichten en het merg. Gewrichten en merg betekenen eenvoudigweg het lichamelijke lichaam, en ziel en geest duiden op het niet-lichamelijke aspect. Ziel en geest, gewrichten en merg zouden de twee categorieën zijn. Het Woord van God maakt met andere woorden scheiding tussen het geestelijke en het lichamelijke. Zo denken sommige mensen dat dit bedoeld is. Het is echt moeilijk te zeggen.

Misschien zouden we dit moeten weten om dit vers goed te kunnen begrijpen, want het is echt moeilijk te weten wat hij bedoelt. Hij zegt dat het Woord van God tussen deze dingen doordringt. Hoe we deze dingen ook op een rij zetten, het blijft onduidelijk hoe dat doordringen op de een of andere manier een samenvatting van dit gedeelte van het boek is. Want hij sluit deze waarschuwing af met deze uitspraken.

17

De ernst van Gods waarschuwing

Het kan zijn dat hij zegt dat de scheiding tussen ziel en geest en gewrichten en merg het scheiden van de ziel van het lichaam is: de dood. Jakobus zei:

Want zoals het lichaam zonder geest dood is, zo is ook het geloof zonder de werken dood.

JAKOBUS 2:26

Maar hij gaf daarmee dit te kennen:

het lichaam zonder de geest is dood.

Als het geestelijke leven het lichaam heeft verlaten, heb je een dood lichaam. En als God de ziel, de geest, de geestelijke kant van de mens scheidt van de gewrichten en het merg, de lichamelijke kant, dan zou dat op een of andere vorm van dood kunnen wijzen. Maar zelfs dat zou hier geestelijk opgevat kunnen worden. Het is moeilijk te weten.

Ik moet zeggen dat ik dit vers altijd prachtig heb gevonden, maar dat ik het altijd heel moeilijk heb gevonden om precies te begrijpen hoe het dit gedeelte afsluit. Het begint eigenlijk met het woord ‘want’, dat ‘omdat’ betekent. Dat betekent dat dit een samenvatting is van iets wat hiervoor is gezegd. Maar in welke zin het een samenvatting is, is moeilijk te zeggen.

Ik denk dat we, heel algemeen gesproken, kunnen zeggen dat hij zegt dat het Woord van God iets is waarmee je rekening moet houden. Het is niet iets wat je kunt negeren. Het is als een scherp zwaard. Het zou je kunnen doden. Dus als Gods Woord zegt:

Want Hij is onze God en wij zijn het volk van Zijn weide en de schapen van Zijn hand. Heden, indien u Zijn stem hoort, verhard uw hart niet, zoals te Meriba, zoals in de dagen van Massa in de woestijn:

PSALMEN 95:7-8

dan kun je Hem maar beter serieus nemen, want dat is Zijn Woord. Misschien spreekt hij eenvoudig heel welsprekend over hoe je niet lichtvaardig met het Woord van God moet omgaan. Maar de bijzonderheden van zijn formulering zouden nader verklaard moeten worden. En dat gaat eerlijk gezegd verder dan waartoe ik me in staat voel, en verder dan wat de commentaren naar mijn bevinding kunnen bieden. Dit is voor mij een behoorlijk raadselachtig vers. Niet zozeer vanwege sommige dingen die het bevestigt, maar vanwege de manier waarop het iets bevestigt dat deel uitmaakt van het betoog. Wat hij in dit hele gedeelte van deze waarschuwing steeds heeft gezegd, is beslist dat God mensen oproept om Zijn Woord niet te negeren.

Hier wordt een belofte aangeboden. Dat is het Woord. Gods Woord aan jou is iets wat je met geloof moet vermengen.

Het is duidelijk dat dit hele gedeelte, het laatste deel van hoofdstuk 3 en het begin van hoofdstuk 4, een aansporing is om Gods Woord serieus te nemen. Zoals ik al zei, heb ik er zelf niet veel verstandigers over te zeggen. Daarom kan ik misschien alleen maar zeggen dat hij zegt: ‘Ga niet lichtvaardig om met Gods Woord. Het is scherp. Het is krachtig. Je negeert het op eigen risico.’

18

Gods Woord onthult wat in het hart leeft

Hij zegt wel dat het Woord van God

Want het Woord van God is levend en krachtig en scherper dan enig tweesnijdend zwaard, en het dringt door tot op de scheiding van ziel en geest, van gewrichten en merg, en het oordeelt de overleggingen en gedachten van het hart. En er is geen schepsel onzichtbaar voor Hem, maar alles ligt naakt en ontbloot voor de ogen van Hem aan Wie wij rekenschap hebben af te leggen.

HEBREEËN 4:12-13

Misschien bedoelt hij daar dat je, wanneer God je een belofte geeft, die óf gelooft óf niet gelooft, en dat daardoor zichtbaar wordt wat er in je hart leeft. Ben je een gelovige? Ben je een ongelovige? Vertrouwt je hart God of wantrouwt het God? Ziet je hart God in een gunstig licht, als Iemand Die betrouwbaar is, Die je kunt vertrouwen en op Wiens woorden je zult rekenen? Of bekijkt je hart God kritisch en achterdochtig? Het Woord van God zelf, alleen al doordat het Woord van God tot je komt, stelt je op de proef. God heeft het gezegd. Wat ga je doen?

In een van de Psalmen staat over Jozef, toen hij in de gevangenis zat:

Tot de tijd dat Zijn woord uitkwam, heeft de belofte van de HEERE hem gelouterd.

PSALMEN 105:19

Dat is interessant.

God had Jozef door dromen beloften gegeven dat hij op een dag over zijn broers zou heersen, maar daar leek het bepaald niet op. Deze omstandigheden en Gods Woord van belofte zouden aan het licht brengen of hij God zou geloven of niet. Is hij een man

die God vertrouwt of niet? Wat leeft er in zijn hart? Ik geloof dat hij God in die omstandigheden inderdaad vertrouwde.

Dus wanneer God ons een belofte geeft, laat onze reactie daarop zien wat er in ons hart leeft ten opzichte van God. Het Woord zelf wordt iets wat de gedachten en bedoelingen van wat er in ons hart leeft, onderscheidt en onthult. Die zouden anders verborgen blijven.

Wat dit in de context verder ook mag betekenen, als op zichzelf staand vers zegt het heel duidelijk dat God alles ziet. God oordeelt over alles met kennis van zaken. Niets kan voor Hem verborgen blijven. Alles ligt naakt voor Hem, en wij zullen aan Hem verantwoording afleggen. Dus wat de gedachten en bedoelingen van ons hart ook zijn, ze kunnen maar beter goed zijn, want ze zullen niet voor Zijn ogen verborgen blijven. Wij zullen aan Hem verantwoording moeten afleggen. We zullen verantwoording moeten afleggen voor wat Hij in ons hart ziet.

Eigenlijk is Zijn Woord aan ons, dat we niet moeten nalaten binnen te gaan, één manier waarop de gedachten van ons hart worden onthuld. Deze uitnodiging om met Christus verder te gaan, in plaats van de gemakkelijke weg te kiezen en terug te gaan en te falen zoals de Joden deden, door Zijn rust niet binnen te gaan — die belofte, dat Woord stelt ons allemaal op de proef, zegt hij. Het zal onthullen wat er in je hart leeft. Het is goed dat dit wordt onthuld, want God weet toch al wat daar leeft. Niets is voor Hem verborgen, en we zullen verantwoording moeten afleggen.

Dus ik denk dat hij eenvoudig zegt: denk na over deze passage in de Psalmen en wat die voor ons inhoudt. Hoe die ons oproept om daadwerkelijk boven de natuurlijke gang van zaken uit te stijgen en trouwer te zijn dan zelfs de Israëlieten die uit Egypte kwamen. En om binnen te gaan waar God Zijn volk wilde laten binnengaan, wat zij niet hebben gedaan. Zo eindigt dat betreffende waarschuwingsgedeelte.

19

Jezus als meelevende Hogepriester

Omdat dit het einde is van een waarschuwingsgedeelte, pakt hij op dit punt, in vers 14, zijn betoog weer op. Er zijn nog maar drie verzen over in hoofdstuk 4, maar het betoog gaat verder in hoofdstuk 5. Wat hij in hoofdstuk 4, vers 14, opnieuw ter sprake brengt, is datgene waarop hij in hoofdstuk 2, vers 17 en 18, had gezinspeeld. Hier in vers 14 zegt hij:

Nu wij dan een grote Hogepriester hebben, Die de hemelen is doorgegaan, namelijk Jezus, de Zoon van God, laten wij aan deze belijdenis vasthouden.

HEBREEËN 4:14

Dat wil zeggen: laten we Christus niet verloochenen. Laten we Christus belijden tegenover de vervolging door onze Joodse broeders en zusters en onze Joodse familieleden en vrienden, die ons willen vervolgen omdat we Christus als Heere belijden. Laten we die belijdenis niet loslaten. We moeten Hem niet verloochenen, maar Hem belijden voor de mensen.

Nu staat er:

Want wij hebben geen Hogepriester Die geen medelijden kan hebben met onze zwakheden, maar Een Die in alles op dezelfde wijze als wij is verzocht, maar zonder zonde.

HEBREEËN 4:15

Christus roept ons op om Hem trouw te blijven wanneer we vervolgd worden, maar Hij weet hoe dat is. Het is niet zo dat Hij geen begrip voor ons heeft. Hij zegt niet: 'Blijf Mij trouw, en wat je ook moet doorstaan, zie er maar mee om te gaan.' Alsof Hij daar allemaal ver van af staat. Alsof Hij alleen maar zegt: 'Nou, dat is de prijs hiervoor. Betaal die, anders loop je het mis.' Nee, Hij leeft met je mee. Hij is ook vervolgd. Hij heeft ook lijden doorgemaakt. Als je voor Hem lijdt, weet Hij hoe dat is. Hij leeft met je

mee. Hij geeft je geen vrijstelling en zegt niet dat je vanwege je lijden niet trouw kunt blijven, maar Hij weet dat het moeilijk is. Hij stelt geen onredelijke eis, als een soort gevoelloze heerser hoog in Zijn ivoren toren. Zo iemand vraagt mensen moeilijke dingen te doen, terwijl hij nauwelijks weet hoe het is om die te doen.

Hij zegt:

We hebben geen hogepriester Die geen begrip kan opbrengen voor onze zwakheden.

Laten wij dan met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden op het juiste tijdstip.

HEBREEËN 4:16

Het punt hier, en dat loopt door in hoofdstuk 5, is natuurlijk dat Christus een Hogepriester is. Dit is niet de eerste keer dat dit wordt genoemd. Wat deze passage in het bijzonder over Hem als Hogepriester zegt — en er zullen nog andere dingen over Zijn hogepriesterschap volgen — is dat Hij met ons meevoelt. Hij is niet afstandelijk of gevoelloos. Hij weet hoe het is om verzocht te worden. Hij heeft het Zelf meegemaakt. Hij weet hoe lijden is. Hij wordt door lijden volmaakt gemaakt. Aarzel daarom niet om tot Hem te naderen. Het is niet zo dat Hij geen begrip voor ons heeft. Hij leeft met ons mee. Dus:

laten we vol vertrouwen naar de troon van genade gaan.

We zien dat dit dezelfde gedachte is die al in hoofdstuk 2, vers 17 en 18, werd geïntroduceerd. Daar stond:

Daarom moest Hij in alles aan Zijn broeders gelijk worden, opdat Hij een barmhartig en een getrouw Hogepriester zou zijn in de dingen die God betreffen, om de zonden van het volk te verzoenen. Want waarin Hij Zelf geleden heeft, toen Hij verzocht werd, kan Hij hen die verzocht worden, te hulp komen.

HEBREEËN 2:17-18

20

Jezus en de drie soorten verzoeken

Deze twee verzen en de verzen in hoofdstuk 4 die we zojuist hebben gelezen, vermelden dat Hij barmhartig is, vol medelijden, meevoelend. Ze vermelden dat Hij verzocht is. Beide passages vermelden dat Hij verzocht werd. Het woord ‘verzocht’ betekent eigenlijk ‘beproefd’. Maar hij bedoelt waarschijnlijk verzocht in de betekenis waar we normaal aan denken: gewoon dat de duivel Hem tot zonde probeert te verleiden. Natuurlijk werd Hij in alle opzichten verzocht zoals wij, maar zonder zonde. Hij bezweek er niet voor.

Hoe kan Jezus in alle dingen verzocht zijn zoals wij? Wij worden verzocht met allerlei moderne dingen die er in onze wereld zijn en die er in Zijn wereld niet waren. Er zijn beslist specifieke verzoeken waarmee jij te maken krijgt en die Jezus tijdens Zijn leven niet heeft gehad. Er staat niet dat Hij met elk afzonderlijk geval van verzoeking te maken heeft gehad, maar dat Hij in alle opzichten is verzocht zoals wij. Onze verzoeken vallen in bepaalde categorieën. We worden verzocht met de begeerte van het vlees. We worden beproefd met de begeerte van de ogen. We worden beproefd met de hoogmoed van het leven, zegt Johannes in 1 Johannes 2, vers 15 tot en met 17. Johannes zegt dat dit alles is wat er in de wereld is. In 1 Johannes 2 staat:

Want al wat in de wereld is: de begeerte van het vlees, de begeerte van de ogen en de hoogmoed van het leven, is niet uit de Vader, maar is uit de wereld.

1 JOHANNES 2:16

Jezus werd dus in al die opzichten verzocht. We lezen zelfs over die specifieke verzoeken in de woestijn. Er zijn drie verzoeken in de woestijn, en elk daarvan komt overeen met een van deze categorieën. Ook Eva werd op diezelfde drie manieren verzocht. Volgens Genesis 3:6 staat er dat Eva zag:

En de vrouw zag dat die boom goed was om ervan te eten en dat hij een lust was voor het oog, ja, een boom die begerenswaardig was om er verstandig door te worden; en zij nam van zijn vrucht en at; en zij gaf ook wat aan haar man, die bij haar was, en hij at ervan.

GENESIS 3:6

‘Een lust voor het oog’: dat is de begeerte van de ogen. En ‘goed om te eten’: dat is de begeerte van het vlees. En ‘aantrekkelijk omdat je er wijs van wordt’: dat is de hoogmoed van het leven. Toen at ze ervan.

Jezus kreeg in de woestijn met dezelfde drie soorten verzoeken te maken. De begeerte van het vlees bij het veranderen van stenen in brood. De begeerte van de ogen toen satan Hem alle koninkrijken van de wereld en hun heerlijkheid liet zien en zei:

Ik zal Je dit geven.

De hoogmoed van het leven, toen hij aangaf dat Hij God moest beproeven en van de tempel moest springen. Dan zou Hij laten zien wat Hij was en aan Zichzelf en anderen tonen Wie Hij is, om Zichzelf op die manier te verheffen en Zichzelf beroemd te maken.

Het is interessant: deze drie categorieën zijn de drie categorieën waarvoor Eva bezweek en waartegen Jezus met succes weerstand bood, en waarmee we volgens Johannes allemaal te maken krijgen. Dat zijn de categorieën. Alles waarmee we te maken krijgen, is óf een begeerte van het vlees, óf een begeerte van de ogen, óf iets wat verband houdt met hoogmoed, de hoogmoed van het leven.

De begeerte van de ogen verwijst naar het verlangen om dingen te verwerven. De begeerte van het vlees verwijst naar dingen die zintuiglijk genot geven, of het nu eten, seks of drinken is. Zelfs slapen kan aangenaam zijn voor het vlees. Als we daarvan meer krijgen dan we nodig hebben, dan we zouden moeten hebben, kan ook dat een probleem zijn. Waar het lichaam naar verlangt, is de begeerte van het vlees. Waar het oog naar verlangt, zijn spullen. Als je in een Rolls-Royce wilt rijden, is die ongetwijfeld een beetje comfortabeler dan een Mercedes, maar een Mercedes is waarschijnlijk ongeveer even comfortabel. Maar de ene ziet er beter uit. Met de ene zullen mensen je meer opmerken. Het gaat om wat je ziet. Het gaat niet om het comfort. Het gaat niet om het lichamelijke, zintuiglijke genot dat hij je geeft. Het gaat er meer om dat je houdt van hoe hij eruitziet en wat hij vertegenwoordigt en dat alles. Iets willen omdat het aantrekkelijk is, maar niet noodzakelijk een of andere lichamelijke begeerte bevredigt, dat is de begeerte van de ogen.

21

Barmhartigheid bij de troon van genade

Jezus werd dus op al die gebieden verzocht, net als wij. Maar Hij overwon die verzoeken. Hij zondigde niet. En daarom wordt ons gezegd dat we vrijmoedig naar de troon van de genade moeten komen voor twee dingen:

Laten wij dan met vrijmoedigheid naderen tot de troon van de genade, opdat wij barmhartigheid verkrijgen en genade vinden om geholpen te worden op het juiste tijdstip.

HEBREEËN 4:16

De troon van de genade is misschien een andere naam voor het verzoendeksel. In het Engels heet het verzoendeksel 'mercy seat', letterlijk 'zetel van barmhartigheid'. Vandaar de mogelijke verbinding tussen troon, zetel, genade en barmhartigheid. De schrijver heeft veel belangstelling voor de tabernakel en de voorwerpen daarin, vooral in het heilige der heiligen, waar het verzoendeksel was. Jezus, onze Hogepriester, is in elk geval de hemelen doorgedaan, zegt hij. Waarheen? Het heilige der heiligen binnen.

Daar is het verzoendeksel. Misschien bedoelt hij met de troon van de genade een nieuwtestamentische of geestelijke tegenhanger van het verzoendeksel. Dat is moeilijk met zekerheid te zeggen.

Maar hij zegt dat we daar vrijmoedig naar de troon van de genade komen en dat we twee dingen kunnen ontvangen. Het ene is barmhartigheid. Barmhartigheid is nodig wanneer we iets verkeerd hebben gedaan. Barmhartigheid is noodzakelijk wanneer we het oordeel over onze daden willen afwenden. Daar is barmhartigheid. Genade omvat barmhartigheid, maar omvat meer dan alleen barmhartigheid. Er is ook genade om geholpen te worden wanneer we hulp nodig hebben. Naast vergeving voor het doen van het verkeerde hebben we hulp nodig om het goede te doen. Het vermogen dat God ons geeft, wordt genade genoemd.

22

Genade als kracht om Gods wil te doen

Als je een woordstudie doet naar het woord ‘genade’ in het Nieuwe Testament, zul je ontdekken dat Paulus met genade vaak een soort bovennatuurlijk vermogen bedoelt dat God geeft. Toen Paulus zei dat hij drie keer had gebeden of God zijn doorn in het vlees wilde wegnemen, zei Christus:

Maar Hij heeft tegen mij gezegd: Mijn genade is voor u genoeg, want Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht. Daarom zal ik veel liever roemen in mijn zwakheden, opdat de kracht van Christus in mij komt wonen.

2 KORINTHE 12:9

Ik zal je in staat stellen ermee om te gaan. Ik ga de pijn niet wegnemen. Ik ga je gewoon genade geven. Die zal genoeg zijn.

God kan genade geven. Paulus zei:

Overeenkomstig de genade van God die mij gegeven is, heb ik als een wijs bouwmeester het fundament gelegd en een ander bouwt daarop. Ieder dient er echter op toe te zien hoe hij daarop bouwt.

1 KORINTHE 3:10

Overeenkomstig de genade van God die gegeven is. Zelfs de gaven van de Heilige Geest, die we misschien beschouwen als door God gegeven vermogens om bepaalde dingen te doen — het Griekse woord daarvoor is charismata. Dat betekent genadegaven. Dit vermogen en deze begiftiging zijn genade die ons gegeven wordt. Het is de genade van God die ons in staat stelt.

We denken bij genade vaak alleen aan vergeving van zonden.

Want uit genade bent u zalig geworden, door het geloof, en dat niet uit u, het is de gave van God; niet uit werken, opdat niemand zou roemen.

EFEZE 2:8-9

Dat wil zeggen: ik verdien de vergeving van zonden niet, maar ik krijg die onverdiend. Dat is waar, maar dat is het deel dat met barmhartigheid te maken heeft. Je komt naar de troon van de genade om barmhartigheid te ontvangen en genade om geholpen te worden wanneer je hulp nodig hebt. Daarbij vertrouwt je erop dat God je door beproevingen heen helpt, dat Hij je helpt te doen wat Hij wil dat je doet.

Dit is wat veel christenen ontgaat: het is niet de bedoeling dat je het christelijke leven in je natuurlijke kracht leeft. Het is Gods werk in je.

want het is God, Die in u werkt zowel het willen als het werken, naar Zijn welbehagen.

FILIPPENZEN 2:13

Die werking is de werking van genade in je, om je in staat te stellen te helpen wanneer er hulp nodig is.

23

Vrijmoedig Gods heiligdom binnengaan

En dus zegt de schrijver dat we een Hogepriester hebben Die het heilige der heiligen is binnengegaan. Laten we daar met Hem naar binnen gaan. Laten we daar vrijmoedig binnengaan, omdat we Hem toebehoren. Het voorhangsel is gescheurd. We kunnen er zo naar binnen gaan. We kunnen vrijmoedig komen. We hoeven daarin niet terughoudend te zijn. Naar de troon van de genade, en daar die genade vinden om geholpen te worden wanneer we hulp nodig hebben.

Later, in Hebreeëen 10, zegt hij in dezelfde trant in vers 19:

Omdat wij nu, broeders, vrijmoedigheid hebben om in te gaan in het heiligdom door het bloed van Jezus,

HEBREEËN 10:19

Daarmee bedoelt hij het heilige der heiligen. Dit is in zijn gedachten ongetwijfeld hetzelfde als vrijmoedig naar de troon van de genade of het verzoendeksel komen.

De heiligste plaats, het heilige der heiligen.

langs een nieuwe en levende weg, die Hij voor ons heeft ingewijd door het voorhangsel, dat is door Zijn vlees, en omdat wij een grote Priester hebben over het huis van God, laten wij tot Hem naderen met een waarachtig hart, in volle zekerheid van het geloof, nu ons hart gereinigd is van een slecht geweten en ons lichaam gewassen is met rein water.

HEBREEËN 10:20-22

Dit is dus eigenlijk de aansporing die in het boek Hebreëën steeds terugkomt: kom vrijmoedig tot God. Denk niet dat er tussen jou en Hem nog iets onopgelost is. Hij heeft het opgelost. Jezus is eens voor altijd gestorven. Hij pleit nu voor ons in het heiligdom. Hij nodigt ons uit om binnen te komen. En we moeten vrijmoedig komen en ontvangen wat we nodig hebben. Ja, we hebben soms vergeving nodig. Maar die is beschikbaar. We hebben genade nodig om geholpen te worden. Die is beschikbaar.

En dat is eigenlijk de boodschap van Hebreëën. Waarom zou je teruggaan naar een stelsel waarin je niet rechtstreeks in Gods tegenwoordigheid kunt komen? Je kunt het heilige der heiligen niet binnengaan. Je hogepriester in het oude stelsel kent niet eens je naam. Maar wij hebben een Hogepriester Die ons uitnodigt om zo binnen te komen. We kunnen zelf tot het heilige der heiligen naderen, tot het verzoendeksel. En dat is waartoe hij ons aanspoort, omdat we de genade nodig hebben om ons te helpen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Psalmen 95:7
- Deuteronomium 3:19-20
- Deuteronomium 3:18-20
- Deuteronomium 12:9
- Deuteronomium 25:19
- Jozua 1:13
- 1 Korinthe 10:1-11
- 1 Korinthe 10:5
- Hebreëën 4:1-3
- Hebreëën 4:4
- Hebreëën 4:5
- Hebreëën 4:6
- Hebreëën 4:7
- Hebreëën 4:7-8
- Hebreëën 4:9-11
- 1 Korinthe 5:7

- 1 Korinthe 5:8
- 1 Korinthe 5:7-8
- Hebreëën 4:9
- Openbaring 14:13
- Genesis 2:2
- Hebreëën 10:11-12
- Efeze 2:6
- Mattheüs 11:28-29
- Mattheüs 23:4
- Hebreëën 4:12-13
- Efeze 6:17
- Hebreëën 4:12
- Jakobus 2:26
- Psalmen 95:7-8
- Psalmen 105:19
- Hebreëën 4:14
- Hebreëën 4:15
- Hebreëën 4:16
- Hebreëën 2:17-18
- 1 Johannes 2:16
- Genesis 3:6
- 2 Korinthe 12:9
- 1 Korinthe 3:10
- Efeze 2:8-9
- Filippenzen 2:13
- Hebreëën 10:19
- Hebreëën 10:20-22

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.